

MENING

2

Wat wil je worden als je groot bent? De vraag die (nog steeds) gender heeft

Paloma García

Wat wil je worden als je groot bent? Deze terugkerende vraag, gesteld door ouders, familie en vrienden, is bedoeld om de beroepskeuze van kinderen, soms nog te jong, en adolescenten te verkennen. Maar zelden staan we stil bij de vraag hoe diezelfde verlangens tot stand komen. Zijn het vrije keuzes of misschien reacties die vooraf zijn bepaald door een sociaal script dat we al jarenlang onbewust hebben geïnternaliseerd?

• • • • •

De cijfers, koud en meedogenloos, geven een diepgaande en structurele genderkloof weer.

• • • • •

Het antwoord lijkt in harde cijfers te liggen. In Spanje bijvoorbeeld vertegenwoordigen vrouwen minder dan 20% van de studenten in de informatica, terwijl ze in de sectoren onderwijs en gezondheidszorg meer dan 75% uitmaken. Deze segregatie blijft niet beperkt tot de klaslokalen: slechts 17,5% van de werkende bevolking met een STEM-opleiding is vrouw. De cijfers, koud en meedogenloos, geven een diepgaande en structurele genderkloof weer.

Achter deze gegevens schuilt niet alleen een gebrek aan roeping. Wat echt speelt, is een collectieve verbeelding die op subtiele en krachtige wijze vanaf de kindertijd dicteert wat de voorkeuren, aanleg en “natuurlijke” terreinen zijn voor zowel vrouwen als mannen. Dit mentale landschap, dat sociaal wordt gedeeld, is niet onschuldig: het reproduceert en bestendigt een duidelijke genderverdeling van betaald werk. Door vrouwelijk talent bijna automatisch te kanaliseren naar domeinen die verband houden met zorg en humaniora, worden onzichtbare maar zeer reële barrières opgeworpen die meisjes en vrouwen weghouden van de domeinen waar de toekomst wordt ontworpen en gecodificeerd: technologie, ingenieurswetenschappen en wiskunde. De uitdaging gaat dus verder dan meisjes aanmoedigen om voor een technische loopbaan te kiezen.

• • • • •

Als het collectieve of sociale beeld de toon aangeeft

is het op het gebied van genderidentiteit dat de persoonlijke strijd om te volgen of af te wijken wordt gevoerd. Terwijl het beeld extern is (wat “verwacht” wordt), is genderidentiteit de interne, diepe en gevoelde ervaring van elke persoon met betrekking tot zijn of haar eigen genderperceptie en wordt deze gevormd in voortdurende interactie met die sociale omgeving. Van kinds af aan krijgen we een constante stroom van boodschappen over wat het betekent om “een meisje” of “een jongen” te zijn. Deze boodschappen zijn niet neutraal: ze zitten vol met attributen, kleuren, spelletjes en, cruciaal, verwachtingen ten aanzien van vaardigheden. Het vrouwelijke wordt geassocieerd met empathie, zorgzaamheid en verbale expressie, en het mannelijke met rationaliteit, technische competentie en objectgerichtheid (interesse in dingen in plaats van mensen).

Er ontstaat een conflict wanneer een meisje met talent en een aangeboren nieuwsgierigheid voor technologie, mechanica of wiskunde merkt dat deze interesse niet past in het ‘script’ van het geslacht dat haar is toegewezen. Op dat moment treden krachtige afschrikkende mechanismen in werking. Bijvoorbeeld het ‘impostorsyndroom’, met die voortdurende twijfel: “Ben ik hier echt gekwalificeerd voor?” of “de druk om coherent te zijn”, waarbij de omgeving (partner, familie, soms leraren) onbewust druk kan uitoefenen om haar interesses meer in lijn te brengen met haar geslacht.

Geconfronteerd met deze realiteit is de vraag niet langer waarom er zo weinig vrouwen in STEM zijn, maar hoe we een ecosysteem kunnen creëren dat hen niet alleen uitnodigt, maar ook behoudt en waardeert. Het antwoord is niet om meisjes te veranderen, maar om de omgeving om hen heen te transformeren. De uitdaging gaat dus verder dan de cijfers: het gaat om het creëren van een ruimte waar genderidentiteit niet langer een keurslijf is dat de expressie van talent beperkt, en waar alle wetenschappelijke nieuwsgierigheid zonder filters tot uiting kan komen.

• • • • •

Als we niet terug te vinden zijn in boeken, media of referenties, kunnen vrouwen zich moeilijk voorstellen als ingenieurs of wetenschappers.

• • • • •

Om deze cyclus te doorbreken, moeten we dringend die spiegels creëren: het onderwijssysteem moet mentorprogramma's met STEM-vrouwen integreren en hun materiaal herzien; bedrijven moeten een echt inclusieve cultuur cultiveren die verder gaat dan quota en leiderschap bevordert; en jullie meisjes, ik moedig jullie aan om je stam te zoeken, zonder angst vragen te stellen en vol vertrouwen je plaats in innovatie op te eisen. Jullie unieke perspectief is van fundamenteel belang voor het bouwen aan een meer humane technologische toekomst.